

ingediend op **2135**(2023-2024) – Nr. 1  
18 april 2024 (2023-2024)

## **Voorstel van resolutie**

van Loes Vandromme, Alessia Claes, Maurits Vande Reyde,  
Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Maaïke De Vreese

over arbeidsmatige activiteiten

## TOELICHTING

De samenleving kan het zich niet veroorloven om talenten verloren te laten gaan of om mensen achter te laten. Arbeidsmatige activiteiten, in het werkveld nog steeds bekend als arbeidszorg, zijn onbezoldigde activiteiten onder begeleiding om de latente functies van arbeid te ervaren (zingeving, structuur enzovoort). Arbeidsmatige activiteiten werken inclusief en activerend op maat van elk individu met een vraag naar werk waarop de (bezoldigde) arbeidsmarkt vandaag (nog) geen antwoord kan bieden. Ze dienen dus niet alleen als eerste opstap naar de arbeidsmarkt, maar ook als laatste vangnet. Een aantal van die mensen stroomt daarna door, meestal naar de sociale economie. Daarvan stroomt een deel zelfs door naar de reguliere economie.

Arbeidsmatige activiteiten horen onmiskenbaar thuis in het geheel van de (sociale) economie en in het zorg- en welzijnslandschap. Een aantal factoren zorgt ervoor dat het een sector is met een bijzondere positie. Binnen de bevoegdheid voor de sociale economie bestonden vroeger drie vormen van arbeidszorg, elk met hun eigen subsidiëring en voorwaarden. Sinds 1 april 2021 is er één regelgevend kader voor de begeleiding van arbeidsmatige activiteiten binnen de sociale economie (afgekort als AMA WSE). Arbeidsmatige activiteiten (AMA's) situeren zich op het kruispunt van de beleidsdomeinen Welzijn en Werk. Ze worden georganiseerd op het continuüm 'participatie aan de samenleving' (arbeidsmatige activiteiten in het kader van het gezondheids- en welzijnsbeleid of AMA WVG) en 'activering naar een betaalde job' (arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie of AMA WSE). AMA's situeren zich op twee beleidsdomeinen: Werk en Sociale Economie (AMA WSE of AMA Sociale Economie), en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (AMA WVG of AMA Welzijn). In de praktijk komen arbeidsmatige activiteiten in veel verschillende organisaties voor. Mensen in AMA zijn actief in tal van sectoren en werkvormen: maatwerkbedrijven, autonome arbeidszorginitiatieven, begeleid werken, zorgboerderijen, het vrijwilligerswerk enzovoort. Soms biedt een organisatie beide AMA-types op dezelfde werkvloer aan.

Arbeidsmatige activiteiten dragen bij aan de maatschappij en de economie. Uit een onderzoek van de provincie West-Vlaanderen en de provinciale ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen blijkt dat sociaal contact de belangrijkste factor is, gevolgd door structuur en zinvolle dagbesteding.<sup>1</sup> Ook de mentale gezondheid verbetert dankzij AMA: mensen blijken minder stress te hebben. Arbeidsmatige activiteiten bezorgen de maatschappij en economie een hogere toegevoegde waarde op menselijk vlak. Daarnaast haalt dezelfde studie aan dat elke euro die wordt geïnvesteerd in arbeidszorg, 1,3 euro opbrengt. Weliswaar nuanceert de studie haar eigen stelling met de volgende opmerking: "De SROI ratio van 1,3 dient dan ook met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden: eerder als het resultaat van een denkoefening waarin verschillende variabelen in beeld werden gebracht en ingeschat, dan als een absolute uitkomst." In elk geval spelen arbeidsmatige activiteiten een unieke rol in de activering van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en in de actieve participatie van die personen aan de samenleving.

Op basis van de gegevens van het registratiesysteem arbeidszorg, dat wordt beheerd door de Ronde Tafel Arbeidszorg, waren er in 2020<sup>2</sup> in Vlaanderen 6343 arbeidszorgmedewerkers (daarmee worden de deelnemers en niet de begeleiders bedoeld) actief in 139 arbeidszorginitiatieven. Momenteel zijn dat er iets meer: de

<sup>1</sup> Eva Wuyts, Stijn Custers, Lotte Ovaere, Sarah De Coninck (UCLL). 'De meerwaarde van Arbeidszorg'. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van POM West-Vlaanderen in de periode van maart 2020 tot juli 2022 (<https://www.pomwvl.be/ons-aanbod/informatie/onze-studies/meerwaarde-arbeidszorg>).

<sup>2</sup> [20210826-Rapport-De-Vlaamse-arbeidszorgmedewerker-in-beeld-2018-2020-DEF.pdf](#)

meest recente cijfers spreken over 147 arbeidszorginitiatieven die 6721 mensen (per jaar) ontvangen.<sup>3</sup> In 2020 werd er voor 21,3 procent van alle arbeidszorgmedewerkers een perspectief op doorstroom (naar een hogere trede op de participatieladder), en voor 73,3 procent, een perspectief op uitstroom (naar een lagere trede op de participatieladder of een nieuw traject binnen het huidige begeleidingskader) geregistreerd. Die cijfers benadrukken de waardevolle positie van arbeidszorg in het middensegment van de participatieladder.

Ondanks de hervormingen blijven er nog pijnpunten, zoals werd aangegeven tijdens de recente hoorzitting in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie op 1 februari 2024. Er werd bijvoorbeeld aangehaald dat het beleid versnipperd is en dat er in de praktijk soms nodeloze schotten bestaan tussen sommige categorieën die grotendeels in elkaar overlopen. Die versnippering vloeit wellicht voort uit het feit dat AMA-trajecten zowel binnen het beleidsdomein Zorg en Welzijn als binnen het beleidsdomein Werk mogelijk zijn. Zo blijkt bijvoorbeeld dat in maatwerkbedrijven de twee soorten AMA's (AMA WVG en AMA WSE) op dezelfde werkvloer worden georganiseerd, maar dat de financiering van de begeleiding sterk verschilt. Verder is het zo dat er binnen AMA's (zowel AMA WVG als AMA WSE) heel wat verschillende (juridische) statuten en profielen van personen aan de slag zijn. Dat alles maakt een uniforme regeling niet eenvoudig. De indieners van dit voorstel van resolutie willen die pijnpunten belichten, enkele aanbevelingen doen aan de volgende Vlaamse Regering en ervoor zorgen dat dit belangrijke thema de nodige aandacht krijgt.<sup>4</sup>

Loes VANDROMME  
Allessia CLAES  
Maurits VANDE REYDE  
Axel RONSE  
Robrecht BOTHUYNE  
Maaïke DE VREESE

---

<sup>3</sup> <https://www.despecialist.eu/nl/nieuws/overheden-en-sociale-partners-engageren-zich-om-arbeidszorg-te-versterken.html>

<sup>4</sup> De vorige resolutie over dit onderwerp dateert al van begin 2002, namelijk het op 20 februari 2002 aangenomen voorstel van resolutie van Veerle Declercq, Patricia Ceysens, Anne-Marie Baeke en Jan Roegiers betreffende de arbeidszorg (zie: [Parl.St. VI.Parl. 2000-01, nr. 808/1-3](#)).

## VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
  - 1° de vraag naar een evolutieve verbetering van het systeem door de verschillende actoren en partners die actief zijn op het domein van arbeidsmatige activiteiten;
  - 2° de zoektocht naar passende methodieken om niet-beroepsactieven de opstap te laten maken naar participatie aan de samenleving en/of naar betaald werk;
  - 3° het streven van de Vlaamse Regering naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent;
  - 4° de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Loes Vandromme, Katrien Schryvers, Kurt Vanryckeghem, Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy en Vera Jans over arbeidsmatige activiteiten (AMA) van 11 oktober 2023 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1840/1-3);
  - 5° de hoorzitting over de conceptnota van 11 oktober 2023, die op 1 februari 2024 in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie werd gehouden;
  - 6° het bestaan van provinciale en lokale verschillen in de sector, bijvoorbeeld de belangenbehartigende vzw STAM voor alle West-Vlaamse arbeidszorginitiatieven en het grote aantal autonome arbeidszorginitiatieven in West-Vlaanderen;
  - 7° de staten-generaal naar aanleiding van 25 jaar Rondetafel Arbeidszorg op 17 november 2023 en de gezamenlijke engagementsverklaring die daar werd ondertekend. Die engagementsverklaring is gebaseerd op de volgende principes:
    - a) een passend en sluitend aanbod en kwaliteitsvolle begeleiding;
    - b) het stimuleren van groeikansen;
    - c) een verzekerd statuut;
    - d) een geïntegreerde ketensamenwerking;
- overwegende dat:
  - 1° arbeidsmatige activiteiten een meerwaarde hebben voor de activering van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of voor de actieve participatie van die personen aan de samenleving;
  - 2° arbeidsmatige activiteiten zowel voor het individu als voor de maatschappij duidelijke terugverdieneffecten hebben op verschillende vlakken;
  - 3° de huidige organisatie en opstelling van de arbeidsmatige activiteiten op een aantal vlakken voor verbetering vatbaar zijn;
  - 4° de beperkte mobiliteit van arbeidszorgmedewerkers en andere kwetsbare doelgroepen een goede werking van het systeem van arbeidsmatige activiteiten kan belemmeren;
  - 5° niet alleen burgers, maar ook stakeholders zoals vakbonden en ziekenfondsen nog onvoldoende kennis hebben over het bestaan en de zin van arbeidszorg en de concrete regelgeving daarover;
  - 6° er overleg met de federale uitbetalingsinstellingen nodig is. Die instellingen tonen een grote bereidheid om mee te werken aan de instap in arbeidszorg en de doorstroom naar de reguliere arbeidsmarkt. Op die manier kunnen ook problemen met Dimona en de federale arbeidsinspectie worden aangepakt;

- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
  - 1° kwaliteitsvolle en geografisch goed gespreide arbeidsmatige activiteiten die toegankelijk zijn voor alle personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt door een cognitieve, medische, psychische, psychiatrische of sociale problematiek (CMPPS-problematiek), te blijven aanmoedigen en rekening te houden met provinciale en lokale verschillen en met het mobiliteitsaspect;
  - 2° te onderzoeken op welke manier en op welke termijn kan worden gestreefd naar een eenduidig administratief beleidskader voor arbeidsmatige activiteiten door bijvoorbeeld samen met de sector een blauwdruk uit te werken;
  - 3° de sector bij monde van de Rondetafel Arbeidszorg en de provinciale overlegplatforms te vragen werk te maken van de uitwisseling van toonaangevende goede praktijken en de bevordering van de samenwerking tussen de verschillende AMA-aanbieders;
  - 4° in afwachting van dat administratieve beleidskader een aantal quick wins te realiseren door:
    - a) de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) een systeem te laten uitwerken voor de vlottere en adequate toeleiding naar arbeidsmatige activiteiten;
    - b) werk te maken van één aanspreekpunt;
    - c) in samenspraak met de sector een oplossing uit te werken voor een kostendekkende vergoeding (bijvoorbeeld voor vervoerskosten) van arbeidszorgmedewerkers;
  - 5° wetenschappelijk onderzoek over arbeidszorg aan te moedigen;
  - 6° de opdracht van het Steunpunt Werk te verruimen zodat het ook data over de arbeidsmatige activiteiten kan verzamelen;
  - 7° burgers, toeleiders en andere stakeholders, zoals vakbonden, werkgeversorganisaties en ziekenfondsen, te informeren over het bestaan van arbeidszorg en de regelgeving daarover te verduidelijken;
  - 8° aan te dringen bij de federale overheid dat ze:
    - a) een apart statuut uitwerkt voor de definitief niet-toeleidbaren buiten de werkloosheidsverzekering, dat inspeelt op het nieuwe beleidskader;
    - b) inzet op een vlot en structureel overleg en de afstemming tussen de regionale en federale beleidsdomeinen en administraties met betrekking tot arbeidsmatige activiteiten.

Loes VANDROMME  
Allessia CLAES  
Maurits VANDE REYDE  
Axel RONSE  
Robrecht BOTHUYNE  
Maaïke DE VREESE